

BALTI FINN NYELVÉSZET

A kurzus kódja:	BTFN151BA
A kurzus hallgatói:	finn specializáció (BA), II. évfolyam
A kurzus jellege:	kötelező
A kurzus formája:	előadás, 2 óra
A kurzus kreditértéke:	3 kredit
Az értékelés módja:	írásbeli vizsga
A tanár neve:	Kai Tiislär – Tóth Anikó

*

AZ ELŐADÁS TEMATIKÁJA

1. A balti finn népek és nyelvek

- 1.1. A balti finnek helye az uráli nyelvek között
- 1.1. Statisztikai adatok. A balti finn népek lélekszáma
- 1.2. A balti finn népek etimológiája

2. A balti finnek őstörténete

- 2.1. A balti finnek kialakulása
- 2.2. A közfinn korszak
- 2.3. A balti finnek szétválása

3. A balti finnek érintkezése más népcsoportokkal

- 3.1. Balti hatás
- 3.2. Germán hatás
- 3.3. Szláv hatás

4. Közfinn hangtörténet

- 4.1. A közfinn mássalhangzórendszer változásai
- 4.2. A közfinn magánhangzórendszer változásai
- 4.3. A fokváltakozás

5. Alaktani kérdések

- 5.1. Ragok a közfinn korszakban
 - 5.1.1. Névszói esetragok és az irányhármasság
 - 5.1.2. Birtokos személyragok
 - 5.1.3. Igei személyragok
- 5.2. Jelek a közfinn korszakban
 - 5.2.1. Számjelek
 - 5.2.2. Időjelek
 - 5.2.3. Módjelek
- 5.3. Határozósók

BALTI FINN NYELVÉSZET – VIZSGATÉTELEK

1. A balti finn népek és nyelvek bemutatása

- A balti finnek lélekszáma, földrajzi elhelyezkedése
- Kik a csúdok?
- Miben különböznek az inkeriek és az izsórok?
- A balti finn népképek etimológiája

Bereczki Gábor: Bevezetés a balti finn nyelvészetbe. Budapest, 2000

Finnugor kalauz (szerk. Csepregi Márta). Budapest, 1998.

Hajdú Péter: Az uráli nyelvészet alapkérdései. Budapest, 1981. 60–81.

Hajdú Péter–Domokos Péter: Urali nyelvrokonaink. Budapest, 1978. 270–333.

Kerecsi Ágnes: Az uráli népek néprajza. Budapest, 2009. 203–265.

2. A balti finnek őstörténete

- A közfinn korszak jellemzése
- A közfinn korszak felosztása
- Korszakolási kérdések és szempontok
- Mi jellemzi a „klasszikus felfogás”-t?
- Harri Moora munkássága és hatása
- Pekka Sammallahti korszakolása
- A balti finn népcsoport szétválása
- A közfinn ősi szóképzete

Bereczki Gábor: Bevezetés a balti finn nyelvészetbe. Budapest, 2000

Hajdú Péter: Az uráli nyelvészet alapkérdései. Budapest, 1981. 58–61.

Hajdú Péter–Domokos Péter: Urali nyelvrokonaink. Budapest, 1978. 87–92.

Zsirai Miklós: Finnugor rokonságunk. Az uráli nyelvrokonainkkal kapcsolatos legújabb ismeret- és forrásanyag rövid összegzésével közreadja Zaicz Gábor. Budapest, 1994. 300–310.

3. A balti finnek érintkezése más népcsoportokkal

- A jövévényszavak jellemzői és a belőlük levonható nyelvtörténeti tanulságok
- Balti hatás
- Germán hatás
- Szláv hatás

Bereczki Gábor: Bevezetés a balti finn nyelvészetbe. Budapest, 2000.

Hajdú Péter–Domokos Péter: Urali nyelvrokonaink. Budapest, 1978. 87–92.

Zsirai Miklós: Finnugor rokonságunk. Az uráli nyelvrokonainkkal kapcsolatos legújabb ismeret- és forrásanyag rövid összegzésével közreadja Zaicz Gábor. Budapest, 1994. 300–310.

4. A közfinn hangtörténet

- A finnugor alapnyelv és a korai közfinn mássalhangzórendszerének összevetése
- A kései közfinn mássalhangzórendszer jellemzése
- Depalatalizáció
- Vokalizálódás
- A *h* kialakulása a kései közfinn korszakra
- A szibilánsok fejlődése
- A közfinn **ti > si* hangváltás
- A közfinn magánhangzórendszer jellemzése
- A fokváltakozás jellemzői
- A fokváltakozás kialakulása

Bereczki Gábor: Bevezetés a balti finn nyelvészetbe. Budapest, 2000.

5. Alaktani változások

- A közfinn hangváltozások hatása a névszói esetragok fejlődésében
- A ragok keletkezése
- A közfinn grammatikai eseteinek jellemzése
- A partitivus keletkezése
- Irányhármasság
- Honnan? kérdésre felelő esetek a közfinnben
- Hol? kérdésre felelő esetek a közfinnben
- Hová? kérdésre felelő esetek a közfinnben
- A finnugor alapnyelvi *-tA ablativus képviselői a közfinn korszakban
- A finnugor alapnyelvi *-nA locativus képviselői a közfinn korszakban
- A lativusi funkciójú *-s képviselői a közfinn korszakban
- Számjelek
- Birtokos személyragok
- Igei személyragok
- Módjelek
- Időjelek
- A tagadó igeragozás kialakulása
- Az infinitivusok kialakulása és jellemzése
- Határozószók jellemzése

Bereczki Gábor: Bevezetés a balti finn nyelvészetbe. Budapest, 2000

Hajdú Péter: Az uráli nyelvészet alapkérdései. Budapest, 1981. 136–163.